НАРЕДБА № Н-6 ОТ 6 НОЕМВРИ 2025 Г. ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА МЕДИЦИНСКИ СТАНДАРТ "ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА"

Издадена от министъра на здравеопазването

*Обн. ДВ. бр.98 от 18 ноември 2025г., **доп. ДВ. бр.112 от 19 декември 2025г.***

Член единствен. С тази наредба се утвърждава медицински стандарт по медицинската специалност "Ендокринология и болести на обмяната" съгласно приложението.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лечебните заведения привеждат дейността си в съответствие с тази наредба в срок до 6 месеца от влизането ѝ в сила.

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения.

Приложение към член единствен

(Доп. - ДВ, бр. 112 от 2025 г.)

МЕДИЦИНСКИ СТАНДАРТ "ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА"

1. Основна характеристика на медицинската специалност.

1.1. Дефиниция, основни цели и задачи на медицинската специалност.

Медицинската специалност "Ендокринология и болести на обмяната" е клинична специалност. В обхвата на обучението за придобиване на специалност "Ендокринология и болести на обмяната" се изучават нарушенията на жлезите с вътрешна секреция, връзката между тях, връзката на ендокринната система с централната нервна система и с другите органи и системи в организма, както и нарушенията на метаболизма с цел диагностициране и лечение на тези заболявания.

1.2. Определяне на видовете дейности в обхвата на медицинската специалност.

В обхвата на медицинската специалност "Ендокринология и болести на обмяната" се включват диагностика, лечение и наблюдение на болни, първична и вторична профилактика и ранна диагностика на заболяванията, наблюдение на хронично болни и диспансеризация на пациенти със заболявания на ендокринните жлези съгласно Наредба № 8 от 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията (ДВ, бр. 92 от 2016 г.), мерки за укрепване и опазване на здравето, медицинска експертиза.

1.3. Описание на интердисциплинарните дейности между медицинската специалност "Ендокринология и болести на обмяната" и други медицински специалности и интердисциплинарни дейности и дефиниране на взаимодействието и координацията между тях.

1.3.1. Педиатрия/детска ендокринология и болести на обмяната.

Децата с ендокринни заболявания (вродени, хронични) след навършване на 18 г. продължават лечението и наблюдението си под контрола на специалист по ендокринология и болести на обмяната. В преходния период се препоръчват съвместни консултации със специалисти

по педиатрия/детска ендокринология и болести на обмяната и по ендокринология и болести на обмяната.

1.3.2. Хирургия.

Когато има за обект хирургично лечение на заболяванията на щитовидната жлеза, паращитовидните жлези и надбъбречните жлези, лечение на затлъстяването с метаболитна и бариатрична хирургия, заболявания на ендокринния панкреас.

1.3.3. Неврохирургия.

Осъществява диагностика и лечение на първични тумори на главния (в това число и на хипофизата) и гръбначния мозък. Пациентите с ендокринни заболявания - тумори на хипофизата и съседни структури, се насочват за неврохирургично лечение.

1.3.4. Очни болести.

Преобладаващата част от пациентите със захарен диабет, заболявания на щитовидната жлеза, надбъбречните жлези (ендокринни хипертонии) и хипофизата, както и някои пациенти с нарушения в калциево-фосфорния метаболизъм имат нарушения на зрението, което налага съвместна дейност със специалист по очни болести.

1.3.5. Нервни болести.

Оценка на неврологичен статус, в редица случаи и чрез електромиография (ЕМГ), се налага при значителна част от пациентите със захарен диабет, нарушения на калциево-фосфорния метаболизъм, заболявания на щитовидната жлеза, хипофизата и надбъбречните жлези.

1.3.6. Невроофталмология.

Интердисциплинарна област, която изучава общи за неврологията, ендокринологията и очните болести клинични направления. Невроофталмологично изследване се налага при туморите на хипофизата, тиреоид-асоциираната офталмопатия за диагностично уточняване и преценка за по-нататъшно терапевтично поведение, както и за диагностично и терапевтично уточняване при диабетна мононевропатия и при тежки форми на тиреоид-асоциирана офталмопатия (ТАО), протичащи с неврит на оптичния нерв.

1.3.7. Кардиология.

Голяма част от болните със заболявания на надбъбречните жлези и хипофизата (ендокринни хипертонии), захарен диабет, заболявания на щитовидната жлеза имат съпътстващи кардиологични проблеми и сърдечно-съдови усложнения.

1.3.8. Нефрология.

Голяма част от пациентите със захарен диабет, както и с редица други ендокринни заболявания, имат нарушения на бъбречната функция, което налага съвместна дейност с нефролог.

1.3.9. Гинекология.

Когато е насочена към патологията на яйчниците - ендокринни нарушения по време на пубертета, фертилната възраст и менопаузата, тумори на яйчниците, генетични аномалии. Диагностиката и лечението при показания се провеждат съвестно със специалисти по акушерство и гинекология и медицинска генетика.

1.3.10. Гастроентерология.

Голяма част от пациентите със затлъстяване и/или захарен диабет са с придружаваща метаболитно-асоциирана стеатозна чернодробна болест като част от спектъра на метаболитните усложнения, свързани с наднорменото тегло и затлъстяването. Заболяванията на панкреаса са тясно свързани с развитието на захарен диабет. Невроендокринните тумори на панкреаса също изискват тясно сътрудничество със специалисти гастроентеролози.

1.3.11. Андрология.

Интердисциплинарна област насочена към нарушенията на мъжките полови жлези (ендокринни, генетични, вследствие туморни процеси), което налага съвместна дейност на специалисти по ендокринология и болести на обмяната, урология, медицинска генетика.

1.3.12. Медицинска генетика.

Изучава генетичната обусловеност на някои ендокринни заболявания, начините на тяхното унаследяване, геномния инпринтинг, възможностите за профилактика и лечение. Генетични изследвания се налагат за прецизиране на диагнозата на някои ендокринни болести и за определяне на терапевтичното поведение.

1.3.13. Клинична имунология.

В редица случаи за диагностично уточняване на репродуктивни нарушения, свързани с ендокринен стерилитет, на изолирани и комбинирани автоимунни процеси, водещи до ендокринна патология е необходима колаборация с клиничен имунолог.

1.3.14. Медицинска онкология.

Авансиралите ендокринни онкологични заболявания изискват сътрудничество със специалист по "Медицинска онкология". От друга страна паранеопластичните ендокринни синдроми и имуномедиираните или провокирани от таргетна и друга онкологична терапия ендокринни заболявания се насочват от онкологичните структури към специалист по "Ендокринология и болести на обмяната".

1.3.15. Нуклеарна медицина.

Сътрудничество със специалисти и клиники/отделения по "Нуклеарна медицина" е необходимо в рамките на диагностиката на редица доброкачествени и злокачествени ендокринни заболявания. Лечението на някои злокачествени тумори на щитовидната и други жлези с вътрешна секреция включва използване на радиоактивни изотопи. При част от пациентите с Тиреоид-асоциирана офталмопатия се прилага външно облъчване на орбитите.

1.3.16. (нова - ДВ, бр. 112 от 2025 г.) Кожни и венерически болести.

Съвместната работа със специалист по кожни и венерически болести се налага при пациенти с ендокринни и метаболитни заболявания, проявяващи се с кожни симптоми (акантоза нигриканс, ксантоми, лезии при захарен диабет, кандидоза, себорея, кожна атрофия, хиперпигментации, излишно окосмяване - хирзутизъм или хипертрихоза и други). Взаимодействието включва консултации за уточняване на диагнозата, насочване на пациенти с дерматологични прояви на системни заболявания, както и съвместно поведение при усложнения, свързани с медикаментозно лечение или инжекционни манипулации.

2. Изисквания към лицата, осъществяващи професионална дейност по специалността "Ендокринология и болести на обмяната":

2.1. Изисквания към дейността на специалиста по "Ендокринология и болести на обмяната".

2.1.1. Лекарят с призната специалност "Ендокринология и болести на обмяната" осъществява самостоятелна дейност в диагностиката и лечението на ендокринните заболявания.

2.1.2. За осъществяването на определени дейности в обхвата на медицинската специалност лекарят специалист по "Ендокринология и болести на обмяната" трябва да има допълнителна квалификация съгласно т. 2.4.

2.1.3. Лекарят специалист по "Ендокринология и болести на обмяната" поддържа професионалната си квалификацията чрез продължаващо обучение.

2.2. Изисквания към дейността на специализанта по "Ендокринология и болести на обмяната" или лекар без специалност "Ендокринология и болести на обмяната".

Лекар специализант по "Ендокринология и болести на обмяната" или лекар без специалност "Ендокринология и болести на обмяната" (извън случите по т. 2.3) осъществява лечебно-диагностична дейност при ендокринни заболявания под ръководството на лекар с призната специалност "Ендокринология и болести на обмяната".

2.3. Изисквания към дейността на лекар с друга клинична специалност.

Лекар без призната специалност по "Ендокринология и болести на обмяната", но с

придобита друга клинична специалност, може да извършва самостоятелно само дейности в рамките на своята квалификация и компетентност.

2.4. Дейности в обхвата на медицинската специалност "Ендокринология и болести на обмяната", изискващи допълнителна квалификация:

2.4.1. допълнителна квалификация за лекарите специалисти по "Ендокринология и болести на обмяната" е необходима при осъществяване на следните дейности:

2.4.1.1. ехография на шийната област - осъществява се в лечебни заведения за специализирана извънболнична помощ и в структури на лечебни заведения за болнична помощ, в които се извършва дейност по ендокринология и болести на обмяната;

2.4.1.2. тънкоиглена пункционна биопсия на структури в шийната област под ехографски контрол - осъществява се в структури на лечебни заведения за болнична помощ, в които се извършва дейност по ендокринология и болести на обмяната;

2.4.1.3. остеоденситометрия (DXA) - осъществява се в лечебни заведения за специализирана извънболнична помощ и в структури на лечебни заведения за болнична помощ, в които се извършва дейност по ендокринология и болести на обмяната;

2.4.2. лекарите имат ангажимент да поддържат квалификацията си чрез участие в програмата за продължаващо обучение в областта на дейностите по т. 2.4.1.1 - 2.4.1.3.

2.5. Изисквания към медицинските специалисти, осъществяващи здравни грижи:

2.5.1. Специалистите по здравни грижи осъществяват дейността си при спазване на изискванията на Закона за съсловните организации на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти, на лекарските асистенти, на зъботехниците и на помощник-фармацевтите, наредбата по чл. 7, ал. 1 от Закона за съсловните организации на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти, на лекарските асистенти, на зъботехниците и на помощник-фармацевтите, Кодекса за професионална етика на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти, Правила за добра медицинска практика по здравни грижи. Те задължително участват в програма за продължаващо обучение.

2.5.2. В структурите по ендокринология и болести на обмяната в болничната помощ старшата медицинска сестра притежава образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по специалност "Управление на здравните грижи".

2.6. Изисквания към други лица, осъществяващи професионална дейност, имаща отношение към специалността - правата и задълженията на персонала в лечебните заведения и структурите, осъществяващи дейности по ендокринология, се определят с правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на съответното лечебно заведение и с длъжностните характеристики.

3. Изисквания за осъществяване на дейността по специалността "Ендокринология и болести на обмяната".

3.1. Изисквания за осъществяване на дейността в първичната извънболнична медицинска помощ.

Дейността по ендокринология в първичната извънболнична медицинска помощ се извършва съгласно изискванията на медицинския стандарт по "Обща медицина".

3.2. Изисквания за осъществяване на дейността по специалността "Ендокринология и болести на обмяната" в специализираната извънболнична медицинска помощ.

3.2.1. Изисквания към структурата за осъществяване на дейността:

3.2.1.1. Устройство и оборудване на помещенията - ендокринологичен кабинет, манипулационна **-** спазват се основните изисквания към устройството и оборудването на лечебни заведения за извънболнична помощ.

3.2.1.2. Изисквания за медицинска апаратура и оборудване:

Ендокринологичният кабинет е оборудван с глюкомер с набор тест-ленти за определяне

на кръвната захар, глюкомер с възможност за измерване на бета-кетон, набор за изследване на неврологичен статус - камертон 128Hz, монофиламент 10 г, уред за температурна чувствителност, инсулинови спринцовки с игли, инсулинови писалки, кантар, ръстомер, мек шивашки метър, спешен шкаф с животоспасяващи лекарствени продукти (може да е общ за няколко кабинета и да се намира в манипулационната). Лекарствени продукти от първа необходимост за оборудване на шкаф с животоспасяващи лекарствени продукти: водно-солеви и глюкозни разтвори, глюкагон и бързодействащ инсулин, антихипертензивни, диуретици, кортикостероиди, аналгетици, епинефрин.

3.2.1.3. Изисквания за персонал.

3.2.1.3.1. В амбулаториите за специализирана извънболнична медицинска помощ работят лекари с призната специалност "Ендокринология и болести на обмяната".

3.2.1.3.2. В амбулаториите за специализирана извънболнична медицинска помощ могат да работят и медицински сестри.

3.2.2. Изисквания към процеса на осъществяване на дейността.

3.2.2.1. Изисквания за вида и обема медицински дейности:

3.2.2.1.1. В обхвата на дейността по ендокринология и болести на обмяната се включват следните дейности:

3.2.2.1.1.1. здравно информационни, промоция на здравето - запознаване на пациентите с рисковите фактори за конкретното ендокринно заболяване;

3.2.2.1.1.2. планиране на профилактичните прегледи и уведомяване на подлежащите на профилактичен преглед лица за определеното време и място на профилактичния преглед;

3.2.2.1.1.3. Z13.1 профилактични прегледи на лица с повишен риск от захарен диабет;

3.2.2.1.1.4. диспансеризация на лица със заболявания съгласно Наредба № 8 от 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията; диспансеризация при специалист по "Ендокринология и болести на обмяната" се осъществява, след изричен отказ на пациента от диспансеризация при общопрактикуващ лекар при съобразяване с Наредба № 8 от 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията;

3.2.2.1.1.5. Z50.8 обучение на пациенти с ендокринни заболявания и техните семейства;

3.2.2.1.1.6. диагностично-лечебна дейност - диагностика на остри или изострени хронични заболявания, извън дейностите по диспансеризация, след насочване от ОПЛ;

3.2.2.1.1.7. консултация на пациенти с ендокринно заболяване;

3.2.2.1.1.8. Z71.2 интерпретация на клинико-лабораторни и диагностични функционални тестове;

3.2.2.1.1.9. 89.05 преглед и комплексна оценка на пациент с диабетно стъпало;

3.2.2.1.1.10. 89.05 клинично изследване на пациент с диабетна невропатия;

3.2.2.1.1.11. 93.07 антропометрична оценка на затлъстяването;

3.2.2.1.1.12. Z71.2 интерпретация на резултати от остеодензитометрия;

3.2.2.1.1.13. 90.59 определяне на стойността на кръвната захар с глюкомер;

3.2.2.1.1.14. насочване за хоспитализация, когато диагностично-лечебната цел не може да се постигне в амбулаторни условия или в дома на пациента;

3.2.2.1.1.15. Z04.8 оценка на резултатите от проведената от специалиста ендокринолог диспансеризация на пациентите със захарен диабет;

3.2.2.1.2. Дейности в областта на ендокринологията и болестите на обмяната, които могат да се осъществяват в специализираната извънболнична медицинска помощ и изискват допълнителна квалификация съгласно т. 2.4:

3.2.2.1.2.1. ехография на шийната област;

3.2.2.1.2.2. остеодензитометрия (DXA).

3.2.2.1.3. Медицинските дейности от обхвата на специалността "Ендокринология и болести на обмяната" с посочени кодове:

МКБ 10:

А. Захарен диабет:

Е10.1 Инсулинозависим захарен диабет с кетоацидоза;

Е10.2 N08.3 Инсулинозависим захарен диабет с бъбречни усложнения. Гломерулни увреждания при захарен диабет;

Е10.3 Н28.0 Инсулинозависим захарен диабет с очни усложнения. Диабетна катаракта;

Е10.3 Н36.0 Инсулинозависим захарен диабет с очни усложнения. Диабетна ретинопатия;

Е10.4 G73.0 Инсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения. Миастенни синдроми при ендокринни болести;

Е10.4 G99.0 Инсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения. Вегетативна невропатия при ендокринни и метаболитни болести;

Е10.4 G59.0 Инсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения. Диабетна мононевропатия;

Е10.4 G63.2 Инсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения. Диабетна полиневропатия;

Е10.5 I79.2 Инсулинозависим захарен диабет с периферни съдови усложнения. Периферна ангиопатия при болести, класифицирани другаде;

Е10.6 М14.2 Инсулинозависим захарен диабет с други уточнени усложнения. Диабетна артропатия;

Е10.6 М14.6 Инсулинозависим захарен диабет с други уточнени усложнения. Невропатична артропатия;

Е10.7 Инсулинозависим захарен диабет с множествени усложнения;

Е10.8 Инсулинозависим захарен диабет с неуточнени усложнения;

Е10.9 Инсулинозависим захарен диабет без усложнения;

Е11.1 Неинсулинозависим захарен диабет с кетоацидоза;

Е11.2 N08.3 Неинсулинозависим захарен диабет с бъбречни усложнения. Гломерулни увреждания при захарен диабет;

Е11.3 Н28.0 Неинсулинозависим захарен диабет с очни усложнения. Диабетна катаракта;

Е11.3 Н36.0 Неинсулинозависим захарен диабет с очни усложнения. Диабетна ретинопатия;

Е11.4 G73.0 Неинсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения. Миастенни синдроми при ендокринни болести;

Е11.4 G99.0 Неинсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения. Вегетативна невропатия при ендокринни и метаболитни болести;

Е11.4 G59.0 Неинсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения. Диабетна мононевропатия;

Е11.4 G63.2 Неинсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения. Диабетна полиневропатия;

Е11.5 I79.2 Неинсулинозависим захарен диабет с периферни съдови усложнения. Периферна ангиопатия при болести, класифицирани другаде;

Е11.6 М14.2 Неинсулинозависим захарен диабет с други уточнени усложнения. Диабетна артропатия;

Е11.6 М14.6 Неинсулинозависим захарен диабет с други уточнени усложнения. Невропатична артропатия;

Е11.7 Неинсулинозависим захарен диабет с множествени усложнения;

Е11.8 Неинсулинозависим захарен диабет с неуточнени усложнения;

Е11.9 Неинсулинозависим захарен диабет без усложнения;

Е12.4 G63.2 Захарен диабет, свързан с недоимъчно хранене с неврологични усложнения.

Диабетна полиневропатия;

E13 Други уточнени видове захарен диабет

E13.4, G63.2 Други уточнени видове захарен диабет с неврологични усложнения. Диабетна полиневропатия;

E14 Захарен диабет, неуточнен

E14.4, G63.2 Захарен диабет, неуточнен с неврологични усложнения. Диабетна полиневропатия.

O24 Захарен диабет по време на бременността

R73.0 Отклонения на резултатите от нормата при теста за толерантност при глюкозата.

Б. Заболявания на щитовидната жлеза:

C73 Злокачествено новообразуване на щитовидната жлеза;

E03.0 Вроден хипотиреоидизъм с дифузна гуша;

E03.1 Вроден хипотиреоидизъм без гуша;

E03.2 Хипотиреоидизъм, дължащ се на лекарства и други екзогенни вещества;

E03.3 Постинфекциозен хипотиреоидизъм;

E03.5 Микседемна кома;

E03.8 Други уточнени видове хипотиреоидизъм;

E03.9 Хипотиреоидизъм, неуточнен;

E04.1 Нетоксичен единичен възел на щитовидната жлеза;

E04.2 Нетоксична полинодозна гуша;

E05.0 Тиреотоксикоза с дифузна гуша;

E05.1 Тиреотоксикоза с токсичен единичен тиреоиден възел;

E05.2 Тиреотоксикоза с токсична полинодозна гуша;

E05.3 Тиреотоксикоза от ектопична тиреоидна тъкан;

E05.4 Тиреотоксикоза, изкуствено предизвикана (factitia);

E05.5 Тиреотоксична криза или кома;

E05.8 Други видове тиреотоксикоза;

E05.9 Тиреотоксикоза, неуточнена;

E06.0 Остър тиреоидит;

E06.1 Подостър тиреоидит;

E06.2 Хроничен тиреоидит с преходна тиреотоксикоза;

E06.3 Автоимунен тиреоидит;

E06.4 Медикаментозен тиреоидит;

E07.0 Хиперсекреция на калцитонин;

E07.8 Други уточнени болести на щитовидната жлеза;

E89.0 Следпроцедурен хипотиреоидизъм;

H06.2* Екзофталм при нарушение на функцията на щитовидната жлеза;

O90.5 Послеродов тиреоидит.

В. Разстройства на функцията на паращитовидните жлези:

E20.0 Идиопатичен хипопаратиреоидизъм;

E20.1 Псевдохипопаратиреоидизъм;

E20.8 Други форми на хипопаратиреоидизъм;

E20.9 Хипопаратиреоидизъм, неуточнен;

E21.0 Първичен хиперпаратиреоидизъм;

E21.1 Вторичен хиперпаратиреоидизъм, некласифициран другаде;

E21.2 Други форми на хиперпаратиреоидизъм;

E21.4 Други уточнени разстройства на паращитовидните жлези;

E55.0 Рахит, активен;

E67.3 Хипервитаминоза D;

E83.3 Разстройства на обмяната на фосфора;

E83.4 Разстройства на обмяната на магнезия;

E83.5 Разстройства на обмяната на калция;

E83.81 Други разстройства на минералната обмяна. Синдром на гладните кости;

E89.2 Следпроцедурен хипопаратиреоидизъм;

E89.8 Други ендокринни и метаболитни разстройства след медицински процедури;

M80 Остеопороза с патологична фрактура;

M81 Остеопороза без патологична фрактура.

Г. E22.0 M14.5 Акромегалия и хипофизарен гигантизъм. Артропатия при други болести на ендокринната система, разстройства на храненето и обмяната на веществата.

Д. E22.1 Хиперпролактинемия.

Е. E24.0 Синдром на Cushing с хипофизарен произход.

Ж. D35.2, C75.1, C75.9 Новообразувания на хипофизата.

З. E23.0 Хипопитуитаризъм.

И. E23.2 Безвкусен диабет.

К. E26.0 Хипералдостеронизъм - първичен; вторичен E26.1, други форми E26.8.

Л. E27.1 Първична недостатъчност на кората на надбъбреците.

М. E28.2 Синдром на поликистоза на яйчниците; E28.1 Хиперандрогения; E29.1 Тестикуларна хипофункция.

Н. E89.4 Следпроцедурно разстройство на функциите на яйчниците.

О. Други и редки заболявания:

E24.1 Синдром на Нелсън;

E24.3 Ектопичен АКТХ синдром;

E24.8 Други състояния със синдром на Кушинг;

E25.0 Вродени адреногенитални разстройства, свързани с ензимен дефицит;

E25.8 Други адреногенитални разстройства;

E27.5 Адреномедуларна хиперфункция;

E30.0 Закъснял пубертет;

E31.0 Автоимунна полигландуларна недостатъчност;

E31.2 Множествена ендокринна неоплазия;

E34.0 Карциноиден синдром;

E34.1 Други състояния на хиперсекреция на чревни хормони;

E34.2 Ектопична хормонална секреция, некласифицирана другаде;

E34.3 Нанизъм, некласифициран другаде;

E34.5 Синдром на андрогенна резистентност;

N25.1 Бъбречен инсипиден диабет;

N62 Хипертрофия на млечната жлеза;

Q87.1 Синдроми на вродени аномалии, свързани предимно с нисък ръст;

Q96.0 Синдром на Търнър;

Q96.8 Други варианти на синдрома на Търнър;

Q99.1 46,XX с истински хермафродитизъм 46,XX с ивицести гонади 46,XY с ивицести гонади Чиста гонадна дисгенезия и др.

МКБ 9 КМ:

89.29 Изследване на урина с тест-ленти;

90.59 Количествено определяне на глюкоза и бета-кетон в кръвта (с глюкомер);

89.52 Електрокардиограма с 12 отвеждания и разчитане;

Манипулации:

39.97 Инжекции - подкожни, мускулни и венозни;

38.93 Осигуряване на продължителен периферен венозен достъп;

38.99 Венозна пункция и вземане на кръв;

39.97 Венозна инфузия;

99.17 Инжектиране на инсулин;

99.18 Инфузия на електролитни разтвори;

93.57 Всички видове превръзки.

3.2.2.2. Задължителни диагностично-лечебни алгоритми, които се разработват от Българското дружество по ендокринология и се прилагат от лечебните заведения в процеса на оказваната от тях медицинска помощ:

3.2.2.2.1. захарен диабет;

3.2.2.2.2. заболявания на щитовидната жлеза;

3.2.2.2.3. заболявания на паращитовидните жлези;

3.2.2.2.4. дефицит на витамин D;

3.2.2.2.5. остеопороза;

3.2.2.2.6. затлъстяване;

3.2.2.2.7. заболявания на хипофизата;

3.2.2.2.8. заболявания на надбъбречните жлези;

3.2.2.2.9. заболявания на гонадите;

3.2.2.2.10. метаболитни нарушения.

3.2.2.3. Изисквания към организацията на дейността, вътрешните и външни взаимодействия.

Организацията на дейността и взаимодействията се определят с правилника за вътрешния ред на лечебното заведение.

3.2.2.4. Принципи на поведение при спешни животозастрашаващи състояния.

3.2.2.4.1. Спешни и животозастрашаващи състояния в ендокринологията са: диабетна кетоацидоза (кома), тежка хипогликемия (кома), хиперосмоларна кома, тиреотоксична криза, хипотиреоидна кома, компресивен синдром при огромна гуша, тежка тетания, екстремна хиперкалцемия, Адисонова криза, екстремен хиперглюкокортицизъм, хипопитуитарна кома.

Най-честите спешни и животозастрашаващи състояния в ендокринологията са диабетната кетоацидоза (кома) и хипогликемичните състояния (кома) и те са обикновено причината за започване на спешни диагностични (определяне на кръвната захар с наличния в ЕК глюкомер) и лечебни мероприятия (инфузионно лечение - физиологичен разтвор при кетоацидозна кома или глюкозен разтвор при хипогликемична кома); допълнително се прилага бързодействащ инсулин.

При настъпване на спешно и животозастрашаващо състояние се прилага кардиопулмонална реанимация, в обем на основно поддържане на живот, до предаването на болния на спешния екип или настаняването му в клиника/отделение по ендокринология и болести на обмяната за интензивно лечение в обем на разширено и продължително поддържане на живот.

3.2.2.4.2. Дейностите, които ендокринологът и медицинската сестра извършат при спешни и животозастрашаващи състояния в условията на специализирана извънболнична медицинска помощ, са:

3.2.2.4.2.1. диагностика на спешното състояние;

3.2.2.4.2.2. вземане на проба капилярна кръв за определяне на кръвната захар и бета-кетон;

3.2.2.4.2.3. осигуряване на венозен път и въвеждане на инфузионни разтвори, евентуално бързодействащ инсулин (кетоацидозна кома) или глюкагон (хипогликемична кома);

3.2.2.4.2.4. поставяне на пациента в основно положение за кардиопулмонална реанимация:

3.2.2.4.2.4.1. осигуряване на проходимост на горните дихателни пътища;

3.2.2.4.2.4.2. флексия на главата назад;

3.2.2.4.2.4.3. изтегляне напред на долната челюст;

3.2.2.4.2.4.4. отваряне на устата и освобождаване на езика;

3.2.2.4.2.5. обдишване по метода "уста в уста" и "уста в нос";

3.2.2.4.2.6. обдишване с АМБУ;

3.2.2.4.2.7. индиректен сърдечен масаж.

3.2.3. Изисквания към резултата от осъществяване на дейността - общи и специфични за специалността "Ендокринология и болести на обмяната":

3.2.3.1. Количествени показатели за осъществяване на дейността - няма.

3.2.3.2. Критерии и показатели за качество на осъществяваната медицинска дейност. Качеството на медицинската дейност в структурата за специализирана извънболнична ендокринологична помощ се обуславя от:

3.2.3.2.1. относителен дял на преминалите през специалист пациенти с хронични ендокринни заболявания, променили състоянието си от декомпенсирано в компенсирано;

3.2.3.2.2. относителен дял на преминалите през специалист пациенти с хронични ендокринни заболявания обратно, променили състоянието си от компенсирано в декомпенсирано;

3.2.3.2.3. относителен дял на насочените за хоспитализация от всички прегледани пациенти от специалист по "Ендокринология и болести на обмяната";

3.2.3.2.4. относителен дял на насочените за хоспитализация от преминалите в лечебни заведения за извънболнична помощ с легла за лечение и наблюдение до 48 часа;

3.2.3.2.5. относителен дял на починали диспансеризирани пациенти.

3.2.3.3. Общи и специализирани показатели по критериите за достъп до медицинска помощ.

Извън случаите на спешност поне 70 % от пациентите могат да получат час за консултация, която да се осъществи до 2 работни дни.

3.3. Изисквания при оказване на медицинска помощ по медицинската специалност "Ендокринология и болести на обмяната" в структури на лечебни заведения за болнична помощ.

Лечебно заведение за болнична помощ може да осъществява дейност по медицинската специалност "Ендокринология и болести на обмяната" в самостоятелна структура (клиника/отделение) по "Ендокринология и болести на обмяната", като отделение в клиника по "Вътрешни болести" или като дейност в клиника/отделение по "Вътрешни болести".

Когато дейността по ендокринология и болести на обмяната се осъществява в структура по "Вътрешни болести", структурата по "Вътрешни болести" от първо ниво на компетентност може да осъществява дейност по ендокринология и болести на обмяната от първо ниво на компетентност. Структура по "Вътрешни болести" от второ ниво на компетентност може да осъществява дейност по ендокринология и болести на обмяната от първо и от второ ниво на компетентност. Структура по "Вътрешни болести" от трето ниво на компетентност може да осъществява дейност по ендокринология и болести на обмяната от първо, второ и трето ниво на компетентност.

Нива на компетентност. В болници за активно лечение структурите по "Ендокринология и болести на обмяната" (отделения и клиники) се класифицират на три нива на компетентност.

А. Първо ниво на компетентност на структурата (клиника/отделение) по "Ендокринология и болести на обмяната".

3.3.1. Изисквания към структурата за осъществяване на дейността.

3.3.1.1. Устройство и оборудване на помещенията - помещенията в структурите от първо ниво на компетентност отговарят на общите нормативни изисквания.

3.3.1.2. Задължителни (минимални) изисквания за осигуреност с медицинска

апаратура, оборудване и техника и други условия за осъществяване на дейността.

3.3.1.2.1. Осигуреност с апаратура на структурата (отделение, клиника).

3.3.1.2.1.1. Апарат за ултразвукова диагностика в клиниката/отделението или в друга структура на болницата, на адреса, където се осъществява дейността по ендокринология и болести на обмяната.

3.3.1.2.2. Осигуреност с апаратура и структури:

3.3.1.2.2.1. Клинична лаборатория, отговаряща на първо ниво на компетентност - собствена или по договор, на територията на населеното място, в което се осъществява дейността по ендокринология и болести на обмяната;

3.3.1.2.2.2. рентгенова апаратура за скопия и графия - собствена или по договор на територията на населеното място, в което се осъществява дейността по ендокринология и болести на обмяната.

3.3.1.2.3. Времеви критерии за достъп до апаратурата и структурите/дейностите по договор с други лечебни заведения в условията на спешност.

Когато допълнителните условия по т. 3.3.1.2.2 са осигурени по договор с друго лечебно заведение, задължително се осигурява 24-часов достъп на пациентите от структурата от първо ниво на компетентност по ендокринология и болести на обмяната до структурата по клинична лаборатория/образна диагностика.

3.3.1.3. Изисквания за персонал.

Правата и задълженията на персонала в структурите по ендокринология и болести на обмяната се определят в правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на съответното лечебно заведение и в длъжностните характеристики.

3.3.1.3.1. Общ брой лекари.

Броят на лекарите се определя от броя на разкритите легла и обема на извършваната дейност. За структура по вътрешни болести, в която се осъществява дейност по ендокринология и болести на обмяната, общият брой лекари се осигурява в рамките на изискванията за структурата по вътрешни болести.

3.3.1.3.2. Брой лекари специалисти.

В структурата от първо ниво на компетентност работи минимум 1 лекар с призната специалност по ендокринология и болести на обмяната.

3.3.1.3.3. Лекари с допълнителна квалификация - минимум един лекар с квалификация за извършване на ехография на шийната област.

3.3.1.3.4. Брой специалисти по здравни грижи.

Броят на медицинските сестри се определя в зависимост от броя на леглата в структурата по ендокринология и болести на обмяната и обема дейност, осъществяван в тази структура.

3.3.1.3.5. Медицинските сестри осигуряват цялостни здравни грижи за пациентите по отношение изпълнението на диагностичните изследвания, лекарственото лечение, предоперативните и следоперативните здравни грижи.

3.3.1.3.5.1. Изисквания за квалификация - специалистите по здравни грижи са длъжни да поддържат, повишават и разширяват теоретичните си знания и практическите си умения, необходими за осигуряване на качествени здравни грижи чрез продължаващо медицинско обучение.

3.3.1.3.6. Други специалисти/лица (в структурата, в лечебното заведение).

В структурата, в зависимост от обема на дейността, необходимостта на лечебно-диагностичния процес и потребностите на пациентите от здравни грижи, може да работят и медицински секретар, санитари, болногледачи, здравни асистенти и други.

3.3.2. Изисквания към процеса на осъществяване на дейността:

3.3.2.1. Изисквания за вида и обема медицински дейности:

3.3.2.1.1. Захарен диабет - по МКБ 10:

Е.10.0 Инсулинозависим захарен диабет с кома;
Е.10.1 Инсулинозависим захарен диабет с кетоацидоза;
Е.10.2 Инсулинозависим захарен диабет с бъбречни усложнения;
Е.10.3 Инсулинозависим захарен диабет с очни усложнения;
Е.10.4 Инсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения;
Е.10.5 Инсулинозависим захарен диабет с периферни съдови усложнения;
Е10.6 Инсулинозависим захарен диабет с други уточнени усложнения;
Е.10.7 Инсулинозависим захарен диабет с множествени усложнения;
Е10.8 Инсулинозависим захарен диабет с неуточнени усложнения;
Е.10.9 Инсулинозависим захарен диабет без усложнения;
Е11.0 Неинсулинозависим захарен диабет с кома;
Е11.1 Неинсулинозависим захарен диабет с кетоацидоза;
Е11.2 Неинсулинозависим захарен диабет с бъбречни усложнения;
Е11.3 Неинсулинозависим захарен диабет с очни усложнения;
Е11.4 Неинсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения;
Е11.5 Неинсулинозависим захарен диабет с периферни съдови усложнения;
Е11.6 Неинсулинозависим захарен диабет с други уточнени усложнения;
Е11.7 Неинсулинозависим захарен диабет с множествени усложнения;
Е11.8 Неинсулинозависим захарен диабет с неуточнени усложнения;
Е11.9 Неинсулинозависим захарен диабет без усложнения;
R73.0 Отклонения на резултатите от нормата при теста за толерантност при глюкозата.

3.3.2.1.2. Основни процедури по МКБ-9 КМ:

91.05 функционално изследване на ендокринен панкреас - глюкозотолерансен тест;
*89.07 обучение на пациента;
*99.17 инжекция на инсулин;
*99.18 инжекция или инфузия на електролити;
*99.21 инжекция на антибиотик;
*99.24 инжекция на друг хормон - глюкагон;
*99.29 инжекция, инфузия на друго лечебно или профилактично вещество (изключва приложение на инсулин).

3.3.2.2. Задължителни диагностично-лечебни алгоритми, които се разработват от Българското дружество по ендокринология и се прилагат от лечебните заведения в процеса на оказваната от тях медицинска помощ:

3.3.2.2.1. Алгоритъм за поведение при пациент със захарен диабет.

3.3.2.3. Изисквания към организацията на дейността и вътрешните и външни взаимодействия - организацията на дейността на структурата от първо ниво на компетентност е регламентирана в правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на лечебното заведение и се подчинява на нормативните изисквания, като допълнително при показания пациентът се консултира със специалисти по кардиология, нефрология, нервни болести, очни болести, гастроентерология, акушерство и гинекология за уточняване на евентуалните усложнения (наличие, тежест, лечение).

3.3.3. Изисквания към резултата от осъществяване на дейността.

3.3.3.1. Количествени показатели за осъществяване на дейността - минимални (задължителни) изисквания за годишен обем на медицинските дейности - няма.

3.3.3.2. Критерии и показатели за качество на осъществяваната медицинска дейност:

3.3.3.2.1. Критерии за качество:

3.3.3.2.1.1. достъпна, своевременна, ефикасна и ефективна диагностика и лечение по алгоритми, съобразени с нивото на компетентност;

3.3.3.2.2. Показатели за качество:

3.3.3.2.2.1. процент на съвпадение на амбулаторната, стационарната и патологоанатомичната диагноза;

3.3.3.2.2.2. брой смъртни случаи, вкл. в първите 24 часа или настъпили усложнения поради неспазване на медицинските стандарти, правилата за добра медицинска практика и на утвърдените алгоритми на поведение;

3.3.3.2.2.3. относителен дял на случаите с положителна промяна в здравното състояние на пациентите при напускане на стационара;

3.3.3.2.2.4. оценка от пациенти чрез анкетни карти.

3.3.3.2.3. Резултатите по показателите в т. 3.3.3.2.2 се анализират и обсъждат с персонала на структурата ежегодно, като се представят и на ръководството на лечебното заведение. Периодичният контрол на качеството е задължителен и се извършва и документира от органите на управление в лечебното заведение.

Б. Второ ниво на компетентност.

3.3.1. Изисквания към структурата за осъществяване на дейността.

3.3.1.1. Устройство и оборудване на помещенията - изпълняват се общите нормативни изисквания. 3.3.1.1, както и следното допълнително изискване - наличие на обособена площ с места за кратковременен престой за извършване на дейности по диагностика и лечение, които изискват престой на пациента не по-дълъг от 12 часа.

3.3.1.2. Задължителни (минимални) изисквания за осигуреност с медицинска апаратура, оборудване и техника и други условия за осъществяване на дейността.

3.3.1.2.1. Осигуреност с апаратура на структурата (отделение, клиника).

3.3.1.2.1.1. Апарат за ултразвукова диагностика с трансдюсер за повърхностни структури.

3.3.1.2.2. Осигуреност с апаратура и структури (други условия) с възможност за ползване в условията на спешност 24 часа в денонощието:

3.3.1.2.2.1. клинична лаборатория, отговаряща на второ ниво на компетентност - собствена или по договор на територията на лечебното заведение, на адреса, на който се осъществява дейността по ендокринология и болести на обмяната;

3.3.1.2.2.2. рентгенова апаратура за скопия и графия - собствена или по договор, на адреса на лечебното заведение, на който се осъществява дейността по ендокринология и болести на обмяната;

3.3.1.2.2.3. апаратура за компютърно-аксиална томография (КАТ) или магнитно-резонансна томография (МРТ) - собствена или по договор на територията на населеното място;

3.3.1.2.2.4. микробиологична лаборатория - собствена или по договор на територията на населеното място;

3.3.1.2.2.5. лаборатория (отделение) по обща и клинична патология - собствена или по договор на територията на населеното място.

3.3.1.2.3. Времеви критерии за достъп до апаратурата и структурите/дейностите по договор с други лечебни заведения в условията на спешност.

Когато допълнителните условия по т. 3.3.1.2.2. са осигурени по договор с друго лечебно заведение, задължително се осигурява 24-часов достъп на пациентите от структурата от второ ниво на компетентност по ендокринология и болести на обмяната до структурата по клинична лаборатория/образна диагностика.

3.3.1.3. Изисквания за персонал.

Правата и задълженията на персонала в структурите по ендокринология и болести на обмяната се определят в правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на съответното лечебно заведение и в длъжностните характеристики.

3.3.1.3.1. Брой лекари - Броят на лекарите се определя от броя на разкритите легла и

обема на извършваната дейност, като в самостоятелна структура по ендокринология и болести на обмяната е съобразен с изискванията за минимален обем дейност. За структура по Вътрешни болести, в която се осъществява дейност по ендокринология и болести на обмяната, общият брой лекари се осигурява в рамките на изискванията за структурата по Вътрешни болести.

В клиника/отделение по "Ендокринология и болести на обмяната" от второ ниво на компетентност работят лекари с придобита специалност "Ендокринология и болести на обмяната", лекари, специализиращи по същата специалност, лекари с друга специалност и без специалност, които осигуряват оказването на пълноценни грижи за изпълнявания обем и сложност на дейността.

3.3.1.3.2. Лекарите специализанти по "Ендокринология и болести на обмяната" в структури от второ ниво на компетентност участват пряко в лечебно-диагностичния процес. Специализиращият лекар работи в рамките на своята компетентност под ръководството, прякото наблюдение и контрола на лекар с призната специалност по ендокринология и болести на обмяната, като това изискване се отнася и за лекарите без специалност и лекарите с друга призната специалност.

3.3.1.3.3. Лекари с допълнителна квалификация (в структурата или в лечебното заведение, на адреса, където се осъществява дейността по ендокринология и болести на обмяната) - минимум един лекар с квалификация за ехография на шийната област.

3.3.1.3.4. Брой специалисти по здравни грижи - броят на медицинските сестри се определя от обема и интензивността на здравните грижи, които се извършват в отделението/клиниката.

3.3.1.3.5. Други специалисти/лица (в структурата, в лечебното заведение).

В структурата, в зависимост от обема на дейността, необходимостта на лечебно-диагностичния процес и потребностите на пациентите от здравни грижи, може да работят и медицински секретар, санитари, болногледачи, здравни асистенти и други.

3.3.2. Изисквания към процеса на осъществяване на дейността.

3.3.2.1. Изисквания за вида и обема медицински дейности.

3.3.2.1.1. Към кодовете по МКБ 10/МКБ 9 МК за Захарен диабет (т. А.3.3.2.1.1) се добавят и кодовете за заболявания на щитовидната жлеза, както следва:

3.3.2.1.2. Заболявания на щитовидната жлеза - МКБ 10:

C73 Злокачествено новообразувание на щитовидната жлеза;

E03.0 Вроден хипотиреоидизъм с дифузна гуша;

E03.1 Вроден хипотиреоидизъм без гуша;

E03.2 Хипотиреоидизъм, дължащ се на лекарствени продукти и други екзогенни вещества;

E03.3 Постинфекциозен хипотиреоидизъм;

E03.5 Микседемна кома;

E03.8 Други уточнени видове хипотиреоидизъм;

E03.9 Хипотиреоидизъм, неуточнен;

E04.1 Нетоксичен единичен възел на щитовидната жлеза;

E04.2 Нетоксична полинодозна гуша;

E05.0 Тиреотоксикоза с дифузна гуша;

E05.1 Тиреотоксикоза с токсичен единичен тиреоиден възел;

E05.2 Тиреотоксикоза с токсична полинодозна гуша;

E05.3 Тиреотоксикоза от ектопична тиреоидна тъкан;

E05.4 Тиреотоксикоза, изкуствено предизвикана (factitia);

E05.5 Тиреотоксична криза или кома;

E05.8 Други видове тиреотоксикоза;

E05.9 Тиреотоксикоза, неуточнена;

E06.0 Остър тиреоидит;

E06.1 Подостър тиреоидит;

E06.2 Хроничен тиреоидит с преходна тиреотоксикоза;

E06.3 Автоимунен тиреоидит;

E06.4 Медикаментозен тиреоидит;

E07.0 Хиперсекреция на калцитонин;

E07.8 Други уточнени болести на щитовидната жлеза;

E89.0 Следпроцедурен хипотиреоидизъм;

H06.2* Екзофталм при нарушение на функцията на щитовидната жлеза;

O90.5 Послеродов тиреоидит.

3.3.2.1.3. Заболявания на щитовидната жлеза - диагноза и лечение по МКБ 9 КМ:

Основни диагностични процедури:

88.71 диагностичен ултразвук на глава и шия;

89.52 електрокардиограма;

Основни терапевтични процедури:

99.18 инжекция или инфузия на електролити;

99.23 инжекция на стероид;

99.29 инжекция или инфузия на друго лечебно или профилактично вещество.

3.3.2.2. Задължителни диагностично-лечебни алгоритми, които се разработват от Българското дружество по ендокринология и се прилагат от лечебните заведения в процеса на оказваната от тях медицинска помощ - изпълнява се алгоритъмът за първо ниво по т. А.3.3.2.2.1, както и алгоритъм на поведение при болен със заболяване на щитовидната жлеза.

3.3.2.3. Изисквания към организацията на дейността и вътрешните и външни взаимодействия на структура по ендокринология и болести на обмяната" от второ ниво на компетентност - изпълняват се изискванията за първо ниво - т. А.3.3.2.3., както и следните допълнителни дейности:

3.3.2.3.1. ехография на шийна област от специалист по "Ендокринология и болести на обмяната" с допълнителна квалификация за тази дейност;

3.3.2.3.2. обучение на пациентите със заболявания на щитовидната жлеза за правилен начин на живот в условията на съществуващото заболяване и за предотвратяване евентуалното настъпване на усложнения.

3.3.3. Изисквания към резултата от осъществяване на дейността.

3.3.3.1. Количествени показатели за осъществяване на дейността - минимални (задължителни) изисквания за годишен обем на медицинските дейности - минималният брой на преминалите пациенти на всеки 10 легла, върху които се осъществява дейност по ендокринология и болести на обмяната от второ ниво на компетентност, е 380 годишно.

3.3.3.2. Критерии и показатели за качество на осъществяваната медицинска дейност - прилагат се изискванията за първо ниво на компетентност - т. А.3.3.3.2.

В. Трето ниво на компетентност.

3.3.1. Изисквания към структурата за осъществяване на дейността.

3.3.1.1. Устройство и оборудване на помещенията - спазват се изискванията за второ ниво на компетентност в т. Б.3.3.1.1.

3.3.1.2. Задължителни (минимални) изисквания за осигуреност с медицинска апаратура, оборудване и техника и други условия за осъществяване на дейността.

3.3.1.2.1. Осигуреност с апаратура на структурата (отделение, клиника) - към изискванията за второ ниво на компетентност (т. Б.3.3.1.2.1), се добавят и следните:

3.3.1.2.1.1. ехограф с трансдюсер за коремни органи и повърхностни структури и цветен доплер;

3.3.1.2.1.2. остеодензитометър (DXA) - в клиниката/отделението, на територията на лечебното заведение или по договор на територията на населеното място, в което се осъществява дейността по ендокринология и болести на обмяната.

3.3.1.2.2. Осигуреност с апаратура и структури (други условия) - към изискванията за второ ниво на компетентност (т. Б.3.3.1.2.2) се добавя:

3.3.1.2.2.1. клинична лаборатория, отговаряща на минимум второ ниво на компетентност, извършваща задължително хормонални изследвания, собствена или по договор, разположена на адреса, на който се осъществява дейността по ендокринология и болести на обмяната.

3.3.1.2.3. Времеви критерии за достъп до апаратурата и структурите/дейностите по договор с други лечебни заведения в условията на спешност.

Когато допълнителните условия по т. 3.3.1.2.2 са осигурени по договор с друго лечебно заведение, задължително се осигурява 24-часов достъп на пациентите от структурата от второ ниво на компетентност по ендокринология и болести на обмяната до структурата по клинична лаборатория/образна диагностика.

3.3.1.3. Изисквания за персонал.

3.3.1.3.1. Брой лекари - изпълняват се изискванията по т. Б.3.3.1.3.

3.3.1.3.2. Изисквания за допълнителна квалификация на лекарите в структурата:

3.3.1.3.2.1. лекар с квалификация за ехография на шийната област;

3.3.1.3.2.2. лекар с квалификация за тънкоиглена пункционна биопсия на щитовидна жлеза и други структури в шийна област;

3.3.1.3.3. Брой специалисти по здравни грижи - броят на медицинските сестри се определя от обема и интензивността на здравните грижи.

3.3.1.3.4. Други специалисти/лица (в структурата, в лечебното заведение).

В структурата, в зависимост от обема на дейността, необходимостта на лечебно-диагностичния процес и потребностите на пациентите от здравни грижи, може да работят и медицински секретар, санитари, болногледачи, здравни асистенти и други.

3.3.2. Изисквания към процеса на осъществяване на дейността.

3.3.2.1. Изисквания за вида и обема медицински дейности.

3.3.2.1.1. Към кодовете по МКБ 10/МКБ 9 КМ
за Захарен диабет и Заболявания на щитовидната жлеза се добавят кодовете на лечение на костни метаболитни заболявания и нарушения на калциево-фосфорната обмяна, лечение на заболявания на хипофизата, надбъбречните жлези и гонадите, диагностика на лица с метаболитни нарушения, редки ендокринни заболявания:

МКБ 10:

3.3.2.1.1.1. Лечение на костни метаболитни заболявания и нарушения на калциево-фосфорната обмяна:

C75.0 Злокачествено новообразувание на други ендокринни жлези и сродни структури - паращитовидна жлеза;

D35.1 Доброкачествено новообразувание на други ендокринни жлези и сродни структури - паращитовидна жлеза;

E20.0 Идиопатичен хипопаратиреоидизъм;

E20.1 Псевдохипопаратиреоидизъм;

E20.8 Други форми на хипопаратиреоидизъм;

E20.9 Хипопаратиреоидизъм, неуточнен;

E21.0 Първичен хиперпаратиреоидизъм;

E21.1 Вторичен хиперпаратиреоидизъм, некласифициран другаде;

E21.2 Други форми на хиперпаратиреоидизъм;

E21.4 Други уточнени разстройства на паращитовидните жлези;

E55.0 Рахит, активен;

E67.3 Хипервитаминоза D;

E83.3 Разстройства на обмяната на фосфора;

E83.4 Разстройства на обмяната на магнезия;

E83.5 Разстройства на обмяната на калция;

E83.81 Други разстройства на минералната обмяна. Синдром на гладните кости;

E89.2 Следпроцедурен хипопаратиреоидизъм;

N25.8 Други нарушения, които са резултат от увредена функция на бъбречните тубули;

Q77.0 Ахондрогенеза;

Q77.1 Нисък ръст (джудже);

Q77.2 Синдром на късото ребро;

Q77.3 Chondrodysplasia punctata;

Q77.4 Ахондроплазия;

Q77.5 Дистрофична дисплазия;

Q77.6 Хондроектодермална дисплазия;

Q77.7 Спондилоепифизарна дисплазия;

Q77.8 Друга остеохондродисплазия с дефекти в растежа на тръбестите кости и гръбначния стълб;

Q77.9 Остеохондродисплазия с дефекти в растежа на тръбестите кости и гръбначния стълб, неуточнена;

Q78.0 Osteogenesis imperfecta;

Q78.1 Полиостеозна фиброзна дисплазия;

Q78.2 Остеопетроза;

Q78.3 Прогресираща диафизарна дисплазия;

Q78.4 Енхондроматоза;

Q78.5 Метафизарна дисплазия;

Q78.6 Множествени вродени екзостози;

Q78.8 Други уточнени остеохондродисплазии;

Q78.9 Остеохондродисплазия, неуточнена;

M80 Остеопороза с патологична фрактура;

M81 Остеопороза без патологична фрактура.

3.3.2.1.1.2. Лечение на заболявания на хипофизата и надбъбрека:

A18.7 Туберкулоза на надбъбреците;

A39.1 Синдром на Weterhouse-Friderichsen;

C74.0 Злокачествено новообразуване на надбъбречната жлеза-кора;

C74.1 Злокачествено новообразуване на надбъбречната жлеза-медула;

C74.9 Злокачествено новообразуване на надбъбречната жлеза-неуточнена част;

C75.1 Злокачествено новообразуване на хипофиза;

C75.2 Злокачествено новообразуване на краниофарингеален канал;

C75.3 Злокачествено новообразуване на епифизна (пинеална) жлеза;

C75.4 Злокачествено новообразуване на каротидни телца;

C75.5 Злокачествено новообразуване на аортно телце и други параганглии;

C75.8 Злокачествено новообразуване на лезия на повече от една ендокринна жлеза, неуточнена;

D35.0 Доброкачествено новообразуване на други и неуточнени ендокринни жлези - надбъбречна жлеза;

D35.2 Доброкачествено новообразуване на други и неуточнени ендокринни жлези - хипофиза;

D35.3 Доброкачествено новообразувание на други и неуточнени ендокринни жлези - краниофарингеален канал;

D35.4 Доброкачествено новообразувание на други и неуточнени ендокринни жлези - епифизна (пинеална) жлеза;

D35.5 Доброкачествено новообразувание на други и неуточнени ендокринни жлези - каротидно телце;

D35.6 Доброкачествено новообразувание на други и неуточнени ендокринни жлези - аортно телце и други параганглии;

D35.7 Доброкачествено новообразувание на други уточнени ендокринни жлези;

D35.8 Доброкачествено новообразувание на повече от една ендокринна жлеза;

D44.1 Новообразувание с неопределен или неизвестен характер на надбъбречна жлеза;

D44.3 Новообразувание с неопределен или неизвестен характер на хипофиза;

D44.4 Новообразувание с неопределен или неизвестен характер на краниофарингеален канал;

D44.5 Новообразувание с неопределен или неизвестен характер на епифизна (пинеална) жлеза;

D44.6 Новообразувание с неопределен или неизвестен характер на каротидно телце;

D44.7 Новообразувание с неопределен или неизвестен характер на аортно телце и други параганглии;

D44.8 Новообразувание с неопределен или неизвестен характер на повече от една ендокринна жлеза;

E22.0 Акромегалия и хипофизарен гигантизъм;

E22.1 Хиперпролактинемия;

E22.2 Синдром на неадекватна секреция на антидиуретичен хормон;

E22.8 Други хиперфункции на хипофизата;

E23.0 Хипопитуитаризъм;

E23.1 Медикаментозен хипопитуитаризъм;

E23.2 Безвкусен диабет;

E23.3 Хипоталамична дисфункция, некласифицирана другаде;

E23.6 Други болести на хипофизата;

E23.7 Болест на хипофизата, неуточнена;

E24.0 Синдром на Cushing с хипофизарен произход;

E24.1 Синдром на Nelson;

E24.2 Медикаментозно предизвикан синдром на Cushing;

E24.3 Ектопичен АСТН синдром;

E24.8 Други състояния с Cushing синдром;

E25.0 Вродени адреногенитални разстройства, свързани с ензимен дефицит;

E25.8 Други адреногенитални разстройства;

E25.9 Адреногенитално разстройство, неуточнено;

E26.0 Първичен хипералдостеронизъм;

E26.1 Вторичен хипералдостеронизъм;

E26.8 Други форми на хипералдостеронизъм;

E27.0 Други видове хиперсекреция на кората на надбъбреците;

E27.1 Първична недостатъчност на кората на надбъбреците;

E27.2 Адисонова криза;

E27.3 Медикаментозно обусловена адренокортикална недостатъчност;

E27.4 Други видове и неуточнена адренокортикална недостатъчност;

E27.5 Адреномедуларна хиперфункция;

E27.8 Други уточнени нарушения на надбъбреците;

E28.0 Хиперестрогения;

E28.1 Хиперандрогения;

E28.2 Синдром на поликистоза на яйчниците;

E28.3 Първична яйчникова недостатъчност;

E28.8 Други овариални дисфункции;

E29.0 Тестикуларна хиперфункция;

E29.1 Тестикуларна хипофункция;

E30.0 Закъснял пубертет;

E30.1 Преждевременен пубертет;

E30.8 Други нарушения на пубертета;

E31.0 Автоимунна полигландуларна недостатъчност;

E31.1 Полигландуларна хиперфункция;

E31.8 Друга полигландуларна дисфункция;

E34.0 Карциноиден синдром;

E34.1 Други състояния на хиперсекреция на чревни хормони;

E34.2 Ектопична хормонална секреция, некласифицирана другаде;

E34.3 Нанизъм, некласифициран другаде;

E34.4 Конституционално висок ръст;

E34.5 Синдром на андрогенна резистентност;

E34.8 Други уточнени ендокринни разстройства;

E35.1* Разстройства на надбъбреците при болести, класифицирани другаде;

E89.3 Следпроцедурен хипопитуитаризъм;

L68.0 Хирзутизъм;

N25.1 Бъбречен инсипиден диабет;

N62 Хипертрофия на млечната жлеза;

Q87.1 Синдроми на вродени аномалии, свързани предимно с нисък ръст;

Q96.0 Синдром на Turner Кариотип 45,X;

Q96.1 Синдром на Turner Кариотип 46,X iso (Xq);

Q96.2 Синдром на Turner Кариотип 46,X със структурно анормална полова хромозома, различна от iso (Xq);

Q96.3 Синдром на Turner Мозаицизъм, 45,X/46, XX или XY;

Q96.4 Синдром на Turner Мозаицизъм, 45,X/друга клетъчна линия (линии) с анормална полова хромозома;

Q96.8 Други варианти на синдрома на Turner;

Q99.1 46,XX с истински хермафродитизъм.

3.3.2.1.1.3. Диагностика на лица с метаболитни нарушения

D53.0 Анемия, причинена от белтъчен недоимък;

E41 Алиментарен маразъм;

E43 Тежко белтъчно-калорийно недохранване, неуточнено;

E66.2 Екстремно затлъстяване с алвеоларна хиповентилация;

E66.8 Други форми на затлъстяване;

E70.0 Класическа фенилкетонурия;

E70.1 Други видове хиперфенилаланинемии;

E70.2 Разстройства на обмяната на тирозина;

E70.3 Албинизъм;

E70.8 Други разстройства на обмяната на ароматните аминокиселини;

E71.0 Болест на "урина като кленов сироп";

E71.1 Други разстройства на обмяната на аминокиселините с разклонена верига;
E71.2 Разстройство на обмяната на аминокиселините с разклонена верига, неуточнено;
E71.3 Разстройство на обмяната на мастните киселини;
E72.0 Разстройства на транспортирането на аминокиселини;
E72.1 Разстройства на обмяната на сяра-съдържащите аминокиселини;
E72.2 Разстройства в метаболитния цикъл на уреята;
E72.3 Разстройства на обмяната на лизина и хидроксилизина;
E72.4 Разстройства на обмяната на орнитина;
E72.5 Разстройства на обмяната на глицина;
E72.8 Други уточнени разстройства на обмяната на аминокиселините;
E73.0 Вроден недоимък на лактаза;
E73.1 Вторичен недоимък на лактаза;
E73.8 Други видове непоносимост към лактоза;
E74.0 Болест на натрупването на гликоген;
E74.1 Разстройства на обмяната на фруктозата;
E74.2 Разстройства на обмяната на галактозата;
E74.4 Разстройства на обмяната на пирувата и глюконеогенезата;
E74.8 Други уточнени разстройства на обмяната на въглехидратите;
E75.0 Ганглиозидоза GM2;
E75.1 Други ганглиозидози;
E75.2 Други сфинголипидози;
E75.3 Сфинголипидоза, неуточнена;
E75.4 Липофусциноза на невроните;
E75.5 Други разстройства на натрупването на липиди;
E76.0 Мукополизахаридоза, тип I;
E76.1 Мукополизахаридоза, тип II;
E76.2 Други мукополизахаридози;
E76.8 Други разстройства на обмяната на глюкозаминогликаните;
E77.0 Дефекти в посттранслационната модификация на лизозомните ензими;
E77.1 Дефекти в разграждането на глюкопротеините;
E77.8 Други разстройства на обмяната на глюкопротеините;
E78.0 Чиста хиперхолестеролемия;
E78.1 Чиста хиперглицеридемия;
E78.2 Смесена хиперлипидемия;
E78.3 Хиперхиломикронемия;
E78.4 Други хиперлипидемии;
E78.6 Недоимък на липопротеини;
E78.8 Други разстройства на обмяната на липопротеините;
E79.1 Синдром на Lesch-Nyhan;
E79.8 Други разстройства на обмяната на пурина и пиримидина;
E80.0 Наследствена еритропоетична порфирия;
E80.1 Порфирия кутанеа тарда;
E80.2 Други порфирии;
E83.0 Разстройства на обмяната на медта;
E83.2 Разстройства на обмяната на цинка;
E83.4 Разстройства на обмяната на магнезия;
E87.0 Хиперосмоларитет и хипернатриемия;
E87.8 Други разстройства във водно-солевото равновесие, некласифицирани другаде;

E88.1 Липодистрофия, некласифицирана другаде;

E88.2 Липоматоза, некласифицирана другаде;

E88.8 Други уточнени разстройства на обмяната на веществата.

МКБ 9 КМ:

3.3.2.1.1.4. Лечение на костни метаболитни заболявания и нарушения на калциево-фосфорната обмяна:

Основни диагностични процедури:

06.11 затворена (иглена) (перкутанна) биопсия на тиреоидната жлеза;

06.13 биопсия на паратиреоидната жлеза;

87.17 друго рентгеново изследване на череп;

88.71 диагностичен ултразвук на глава и шия;

88.76 диагностичен ултразвук на корем и ретроперитонеум;

88.98 изследване на костна минерална плътност;

89.29 други неоперативни измервания на пикочо-половата система;

90.19 микроскопско изследване на проба от ендокринна жлеза, некласифицирано другаде - друго;

Основни терапевтични процедури:

06.01 аспирация от тиреоидната област;

93.94 респираторна медикация приложена чрез аерозолно устройство;

99.15 парентерална инфузия на концентрирани хранителни субстанции;

99.18 инжекция или инфузия на електролити;

99.23 инжекция на стероид;

99.24 инжекция на друг хормон;

99.29 инжекция или инфузия на друго лечебно или профилактично вещество.

3.3.2.1.1.5. Лечение на заболявания на хипофизата и надбъбрека

Основни диагностични процедури:

88.71 диагностичен ултразвук на глава и шия;

88.76 диагностичен ултразвук на корем и ретроперитонеум;

89.50 амбулаторно сърдечно мониториране;

90.19 микроскопско изследване на проба от ендокринна жлеза, некласифицирано другаде - друго;

Основни терапевтични процедури:

93.94 респираторна медикация, приложена чрез аерозолно устройство;

99.17 инжекция на инсулин;

99.18 инжекция или инфузия на електролити;

99.23 инжекция на стероид;

99.24 инжекция на друг хормон;

99.29 инжекция или инфузия на друго лечебно или профилактично вещество.

3.3.2.1.1.6. Диагностика на лица с метаболитни нарушения

Основни диагностични процедури:

88.71 диагностичен ултразвук на глава и шия;

88.72 диагностичен ултразвук на сърце;

88.74 диагностичен ултразвук на храносмилателна система;

88.76 диагностичен ултразвук на корем и ретроперитонеум;

88.91 магнитно резонансно изображение на мозък и мозъчен ствол;

88.97 магнитно резонансно изображение на други и неопределени места;

89.14 електроенцефалограма;

89.29 други неоперативни измервания на пикочо-половата система;

89.39 други неоперативни измервания и изследвания;

90.31 микроскопско изследване на проба от ухо, нос, гърло и ларинкс - бактериална намазка;

90.32 микроскопско изследване на проба от ухо, нос, гърло и ларинкс - култура;

90.33 микроскопско изследване на проба от ухо, нос, гърло и ларинкс - култура и чувствителност;

90.41 микроскопско изследване на проба от трахея, бронх, плевра, бял дроб, друга гръдна проба и храчка - бактериална намазка;

90.42 микроскопско изследване на проба от трахея, бронх, плевра, бял дроб, друга гръдна проба и храчка - култура;

90.43 микроскопско изследване на проба от трахея, бронх, плевра, бял дроб, друга гръдна проба и храчка - култура и чувствителност;

90.51 микроскопско изследване на кръв - бактериална намазка;

90.52 микроскопско изследване на кръв - култура;

90.53 микроскопско изследване на кръв - култура и чувствителност;

90.59 микроскопско изследване на кръв - друго;

90.91 микроскопско изследване на проба от долния храносмилателен тракт и изпражнения - бактериална намазка;

90.92 микроскопско изследване на проба от долния храносмилателен тракт и изпражнения - култура;

90.93 микроскопско изследване на проба от долния храносмилателен тракт и изпражнения - култура и чувствителност;

91.33 микроскопско изследване на проба от пикочен мехур, уретра, простата, семинални везикули, перивезикална тъкан, урина и сперма - култура и чувствителност;

91.39 микроскопско изследване на проба от пикочен мехур, уретра, простата, семинални везикули, перивезикална тъкан, урина и сперма - друго;

95.23 визуални евокирани потенциали;

95.46 други слухови и вестибуларни функционални тестове.

Основни терапевтични процедури:

89.07 консултация, описана като обстойна, вкл. консултация относно промяна в стила на живот, препоръки за хранителен режим;

96.09 поставяне на ректална тръба;

96.35 стомашно хранене със сонда;

96.6 ентерална инфузия на концентрирани хранителни субстанции;

99.04 трансфузия на еритроцитна маса;

99.05 трансфузия на тромбоцити;

99.07 транфузия на друг серум;

99.09 трансфузия на друга субстанция;

99.15 парентерална инфузия на концентрирани хранителни субстанции;

99.18 инжекция или инфузия на електролити;

99.21 инжекция на антибиотик;

99.23 инжекция на стероид;

99.29 инжекция или инфузия на друго лечебно или профилактично вещество.

3.3.2.1.1.7. Други и редки заболявания:

D13.7 Доброкачествено новообразуване на ендокринната част на панкреаса

E24.1 Синдром на Нелсън;

E24.3 Ектопичен АКТХ синдром;

E24.8 Други състояния със синдром на Кушинг;

E25.0 Вродени адреногенитални разстройства, свързани с ензимен дефицит;

E25.8 Други адреногенитални разстройства;

E27.5 Адреномедуларна хиперфункция;

E30.0 Закъснял пубертет;

E31.0 Автоимунна полигландуларна недостатъчност;

E31.2 Множествена ендокринна неоплазия;

E34.0 Карциноиден синдром;

E34.1 Други състояния на хиперсекреция на чревни хормони;

E34.2 Ектопична хормонална секреция, некласифицирана другаде;

E34.3 Нанизъм, некласифициран другаде;

E34.5 Синдром на андрогенна резистентност;

N25.1 Бъбречен инсипиден диабет;

N62 Хипертрофия на млечната жлеза;

Q87.1 Синдроми на вродени аномалии, свързани предимно с нисък ръст;

Q96.0 Синдром на Търнър;

Q96.8 Други варианти на синдрома на Търнър;

Q99.1 46,XX с истински хермафродитизъм 46,XX с ивицести гонади 46,XY с ивицести гонади Чиста гонадна дисгенезия и др.

3.3.2.2. Задължителни диагностично-лечебни алгоритми, които се разработват от Българското дружество по ендокринология и се прилагат от лечебните заведения в процеса на оказваната от тях медицинска помощ - изпълняват се алгоритмите за второ ниво на компетентност по т. Б.3.3.2.2, както и следните:

3.3.2.2.1. алгоритъм на поведение при болен с Паратиреоидни заболявания и болести на минералния костен обмен;

3.3.2.2.2. алгоритъм на поведение при болен с Хипоталамо-хипофизарни-надбъбречни заболявания;

3.3.2.2.3. алгоритъм на поведение при болен със Заболявания на половите жлези;

3.3.2.2.4. алгоритъм на поведение при Диагностика и лечение на Метаболитни нарушения.

3.3.2.3. Изисквания към организацията на дейността и вътрешните и външни взаимодействия за ендокринологична структура от трето ниво на компетентност - изпълняват се изискванията за второ ниво - т. Б.3.3.2.3, както и следните допълнителни дейности:

3.3.2.3.1. осъществява се диагностика и лечение на пациенти със социалнозначими и с редки ендокринни заболявания, насочени от специалистите по "Ендокринология и болести на обмяната";

3.3.2.3.2. извършват се: ехография на коремни органи; ехография на повърхностни структури - шийна област и тестиси, инвазивни диагностични и терапевтични манипулации като тънкоиглена пункционна биопсия под ехографски контрол на структури в шийна област, склерозиране с абсолютен алкохол и термоаблация на формации на щитовидната, паращитовидните жлези и лимфни възли, остеодензитометрия (ДХА), иницииране на лечение с инсулинова помпа, включително хибридна затворена система от специалист по "Ендокринология и болести на обмяната" с допълнителна квалификация за тези дейности.

3.3.2.3.3. осъществява се специализирано лечение и проследяване на пациенти със средно тежка и тежка ТАО от мултидисциплинарен екип;

3.3.2.3.4. осъществява се специализирано проследяване на пациенти с тиреоидектомия по повод тиреоиден карцином;

3.3.2.3.5. пациентите с доказано (цитологично/хистологично) онкологично заболяване се обсъждат от обща клинична онкологична комисия или такава се осигурява по договор с друго

лечебно заведение с оглед терапевтичния подход и проследяване;

3.3.2.3.6. извършва се подготовка на пациентите със заболявания на хипофизата и надбъбречните жлези, на щитовидната и паращитовидните жлези за оперативно или лъчелечение;

3.3.2.3.7. извършва се 24-часово холтер-мониториране на кръвно налягане за определяне на тежестта на ендокринните хипертонии и назначаване на подходящо антихипертензивно лечение;

3.3.2.3.8. осъществява се обучение на пациентите с метаболитни заболявания, остеопороза, заболявания на хипофизата, надбъбречните жлези и мъжките полови жлези по отношение промяна в стила на живот, хранителен режим, вредни навици, двигателна активност с цел комплексно лечение на заболяването и превенция на усложненията, обучение, иницииране на лечение и проследяване на пациенти със захарен диабет тип 1 на лечение с инсулинови помпи, включително хибридни затворени системи.

3.3.3. Изисквания към резултата от осъществяване на дейността:

3.3.3.1. количествени показатели за осъществяване на дейността - минимални (задължителни) изисквания за годишен обем на медицинските дейности - изпълняват се изискванията за второ ниво на компетентност - т. Б.3.3.3.1.

3.3.3.2. Критерии и показатели за качество на осъществяваната медицинска дейност: прилагат се изискванията за първо ниво на компетентност - т. А.3.3.3.2.